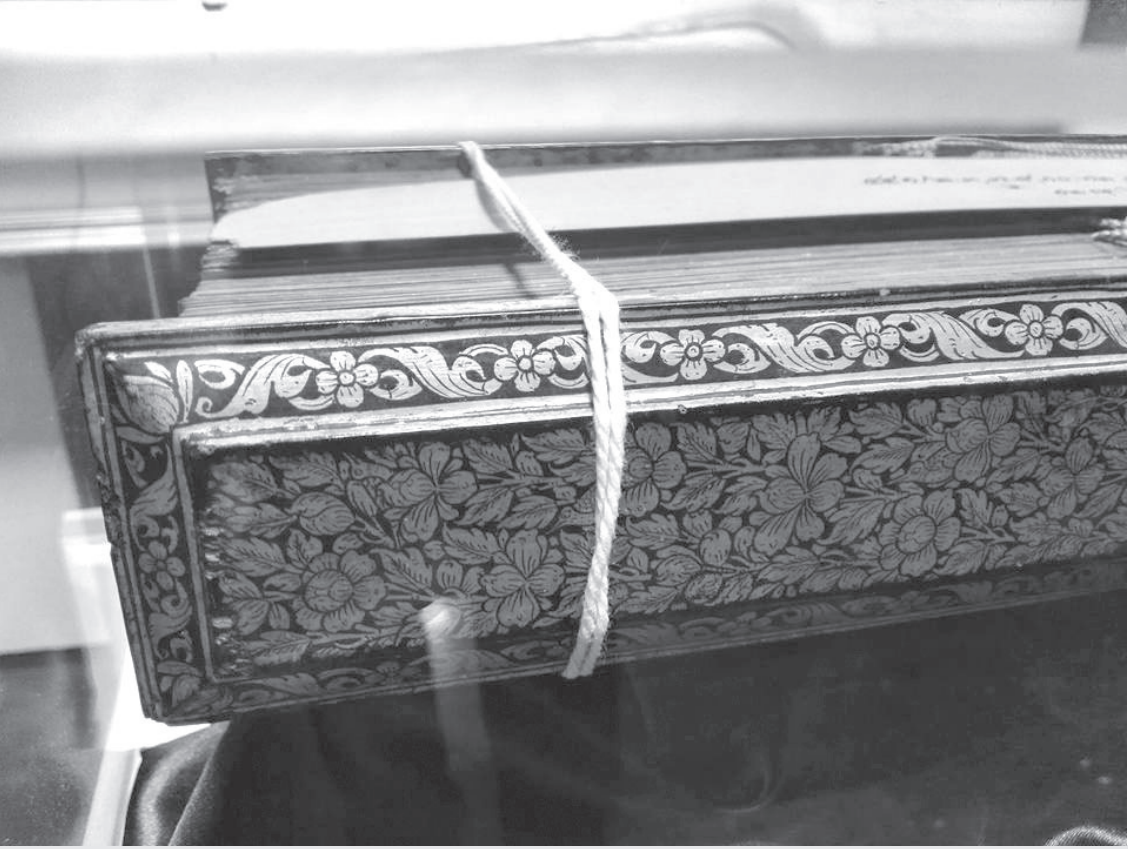

บุญชู ภูศรี. 2560. “เสียวสวาด : การสืบค้นด้านรูปคำและความหมาย” **ใน วารสารวิถีสังคมมนุษย์.** ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน. หน้า 27-62.

เสียวสวาด : การสืบค้นด้านรูปคำและความหมาย

“Siao Savat” : An Analysis of Its Wording and Meanings

ดร.บุญชู ภูศรี*
Dr.Boonchoo Poosri

* อาจารย์สาขาภาษาและวรรณคดีตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นรูปแบบการเขียนและความหมายของคำว่าเสียวสวาด จากต้นฉบับเอกสารใบลาน พบว่าคำว่า เสียวสวาด เป็นคำประสมระหว่างเสียว มีรูปคำจากอักษรธรรมเป็น ᩈᩤᩅ อักษรไทยน้อยเขียนเป็น ᩈᩣᩅ ซึ่งคำว่าเสียวมาจากคำว่า เสลียว ซึ่งมีรูปตัวเขียน 3 แบบ คือ ᩈᩃᩬᩅ ᩈᩃᩬᩅ และ ᩈᩮᩣᩅ มี 3 ความหมายคือ 1) ต้นไม้ชนิดหนึ่ง 2) รูปร่างงดงาม 3) ฉลาด ส่วนคำว่า สวาด พบรูปการเขียนด้วยอักษรธรรมเป็น ᩈᩅᩣᩉ และ ᩈᩅᩢᩇ พบการเขียนด้วยอักษรไทยน้อย 4 รูปแบบ คือ ᩈᩅᩣᨯ ᩈᩅᩣᩇ ᩈᩅᩣᩉ และ ᩈᩅᩣᨯ มี 5 ความหมาย คือ 1) ฉลาด รู้แจ้ง 2) ความเสน่หา 3) สาธยาย 4) ชัดไป 5) พ้น เกิน เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันเป็นคำว่า เสียวสวาด สามารถอธิบายได้ 5 ความหมาย คือ 1) ต้นไม้ชื่อต้นเสียวมีจำนวนมาก 2) ลักษณะของบุคคลที่มีรูปร่างงดงามและฉลาด 3) ลักษณะของบุคคลที่มีรูปร่างงดงามน่ารักใคร่เสน่หา 4) ชื่อวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด 5) ชื่อตัวละครในวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด คือ ท้าวเสียวสวาด เมื่อศึกษาสืบค้นรูปคำและความหมายของคำว่าเสียวสวาดแล้ว พบว่ารูปแบบการเขียนและความหมายของคำมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งรูปแบบการเขียนนี้เป็นการคัดเลือกคำศัพท์ในท้องถิ่นมาเขียนให้เหมาะกับบริบทที่ใช้

คำสำคัญ: เสียวสวาด, เสลียวสลาด, อักษรธรรม, อักษรไทยน้อย

Abtract

This study aimed to find wording and meaning of “Siao Savat” from ancient palm leaf manuscripts. The word “Siao Savat” is a compound word derived from “Siao” and “Savat”. “Siao” could be found in manuscript as ᩈᩤᩅ and in Thainoi alphabet as ᩈᩣᩅ, Actually, the word “Siao” derived from “Saliao” with its three handwriting characters comprising of ᩈᩃᩬᩅ, ᩈᩃᩬᩅ, and ᩈᩮᩣᩅ. There are three general meaning of “Siao” including 1) a kind of tree, 2) beautiful appearance, and 3) cleverness. For the word “Savat”, it could be found in Tham alphabet as ᩈᩅᩣᩉ and ᩈᩅᩢᩇ, while it was presented in four patterns in Thainoi alphabet as ᩈᩅᩣᨯ, ᩈᩅᩣᩇ, ᩈᩅᩣᩉ, and ᩈᩅᩣᨯ. There are five common meanings of the word comprising of 1) intelligence or omniscience,

2) affection, 3) recital, 4) splashing, and 5) going beyond over. Therefore, “Siao Savat” has five general meanings as 1) many Siao trees, 2) a person with intelligence and a charming characteristic 3) a person with beautiful and winsome body, 4) a literature of Siao Savat, and (5) a character in Siao Savat literature called Thao Siao Savat, while Thao is used as a title of authority for a king. In relations to wordings and meanings of “Siao Savat”, it was found that its meanings and wording styles were quite increased since the local vocabularies were more chosen to use in everyday life, consistent with its communication contexts.

Kerwords : Siao Savat, Saliao Salat, Tham alphabet, Thainoi Alphabet

เกริ่นนำ

วรรณกรรมอีสานและวรรณกรรมลาว เป็นวรรณกรรมที่สืบทอดจากวัฒนธรรมล้านช้าง ซึ่งในเนื้อหาวรรณกรรมได้รวบรวมศิลปวัฒนธรรมไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านภาษา ซึ่งได้บันทึกไว้ในเอกสารโบราณด้วยตัวอักษรธรรมและตัวอักษรไทยน้อย ดังนั้นต้นฉบับวรรณกรรมจึงเป็นที่เก็บคำศัพท์ซึ่งครั้งหนึ่งเคยใช้ไว้เป็นจำนวนมาก กาลเวลาผ่านไปคำศัพท์นั้นยังคงอยู่ในวรรณกรรมและมีการคัดลอกสืบมาโดยไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนคำศัพท์ที่ชาวบ้านใช้ในชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาซึ่งเป็นธรรมดาของภาษาที่ยังไม่ตาย ภาษาใดที่ไม่ตายย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (ปราณี กุลละวณิชย์, 2547: 374) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะทำให้คำมีความหมายเพิ่มขึ้น อาจจะทำให้คำมีความหมายลดลงหรือแคบลง หรือในบางครั้งก็อาจจะเปลี่ยนความหมายไปเลย (ปราณี กุลละวณิชย์, 2547: 429) เมื่อคำศัพท์ที่ชาวบ้านใช้สืบทอดวัฒนธรรมเกิดปะทะสังสรรค์กับวัฒนธรรมตัวเขียนแบบใหม่ คือ อักษรไทยและอักษรลาวสมัยใหม่ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปคำ ความหมาย ส่งผลให้บางครั้งคำศัพท์นั้นไม่มีข้อสรุปในเรื่องที่มาและความหมาย ดังเช่นคำว่า เสียวสวาด ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ปรากฏในล้านช้าง และสืบทอดมาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและภาคอีสานของไทยในปัจจุบัน โดยการสืบทอดในลักษณะชื่อวรรณกรรม ภูมิสถาน ชื่อบุคคล ซึ่งบางครั้งเขียนเป็น เสียวสวาท ทำให้ผู้รับสารตีความตามภูมิรู้ภูมิหลังซึ่งมีความแตกต่าง

กันไป แม้ในปัจจุบันจะมีความพยายามอธิบายความหมายและความเป็นมาของคำ แต่ยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจน ทั้งนี้สาเหตุหนึ่ง คือ ยังไม่มีการสืบค้นรูปแบบการเขียนคำซึ่งเขียนด้วยอักษรท้องถิ่น รวมถึงสืบค้นความหมายจากบริบทในการใช้คำจากวรรณกรรม ซึ่งจะทำให้เพิ่มจำนวนหรือค้นพบความหมายของคำศัพท์เพิ่มขึ้นจนสามารถนำมาสันนิษฐานความหมายของคำที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้แนวทางนิรุกติศาสตร์ในการสืบค้นคำศัพท์ ความหมายและการเปลี่ยนแปลงของคำศัพท์ โดยการสืบค้นจะแบ่งออกเป็น 2 คำ คือว่าคำว่า เสียว และคำว่า สวาด โดยศึกษาจากคำในวรรณกรรมอีสานและลาวที่ปรากฏในเอกสารใบลาน ทั้งอักษรไทยน้อยและอักษรธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปคำจากอักษรตัวเขียน และความหมายบริบทของคำที่ปรากฏในเอกสารใบลาน อันจะนำไปสู่การเพิ่มความหมายของคำศัพท์ และรูปแบบการเขียนคำทั้งสอง เพื่อจะได้อธิบายความหมายของคำดังกล่าวให้สมบูรณ์ที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษารูปแบบการเขียนและความหมายของคำว่าเสียวสวาด จากเอกสารใบลานที่บันทึกด้วยอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย

เสียวและเสลียว

คำว่าเสียว มีหลายความหมายและความเป็นมาของคำแตกต่างกัน ดังนั้นในลำดับแรกจึงจะศึกษารูปแบบการกลายเสียง สล เป็น ส ที่ปรากฏในรูปตัวเขียน จากนั้นจะศึกษาความหมายของคำว่าเสลียวและเสียวในวรรณกรรม และความหมายของคำว่าเสียวในมิติวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อค้นหารูปแบบการเขียนและความหมายของคำ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระบบการเขียน สล-ส

ระบบการเขียน สล ในวรรณกรรมลายลักษณ์ มีการเขียน 2 ลักษณะ คือ 1) สล กลายเป็น ส เช่น สลอง กลายเป็น สอง, สลาก กลายเป็น สาก, สละ กลายเป็น สะ เป็นต้น และ 2) คงอักษรนำ สล ไว้ และออกเสียงแบบอักษรนำ เช่น เสลา อ่านว่า สะ-เหลา และ สลา อ่านว่า สะ-หลา แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยบริบทในการอ่าน เนื่องจากบางศัพท์รูปแบบการเขียนเหมือนกัน แต่อ่านได้ 2 แบบ ซึ่งมีความหมายต่างกัน เช่น ᩈᩣ สามารถอ่านได้ทั้ง สลา (หมาก) และศาลา ดังต่อไปนี้

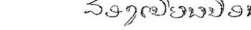

คำถ่ายถอด : สองเปียนปอนเคียวหมากปัน***สฺลา***
คำอ่านปัจจุบัน : สองเปลี่ยนป้อนเคี้ยวหมากปัน***สลา***
(ขุนทึง, 2465 : 7/2/4)[1]

คำถ่ายถอด : กบ๋เห้น***สฺลา***แตโฮงพันหอง
คำอ่านปัจจุบัน : ก็บ่เห็น***ศาลา***แตโฮงพันห้อง
(ขุนทึง, 2465 : 7/2/5)

ระบบการเขียน สล และ ส บางคำสามารถเขียนได้ทั้งสองแบบ เช่นคำว่า สลอง ต้นฉบับเอกสารใบลาน พบการเขียน 2 ลักษณะ คือ เขียนด้วยพยัญชนะต้น ส เพียงตัวเดียว เป็น สอง[2] เช่น สองฆ้อง สองกลอง สองผ้าน้ำฝน (ผ้าอาบน้ำฝน) สองเสตตะสัตร (เฉวตฉัตร) สองต้นกาลพฤกษ์ สองข้าวสาก ดังรูปอักษรจารต่อไปนี้

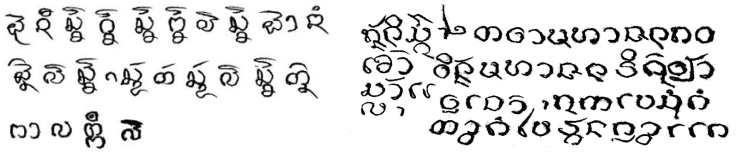

ภาพประกอบที่ 1 ผูกนี้สองฆ้อง สองกลอง แลสองผ้าน้ำฝน แลสองเสตตะสัตร แลสองต้นกาลพฤกษ์ ฉบับวัดชมพู

ภาพประกอบที่ 2 อันนี้สองข้าวสาก ฉบับวัดเมืองสรวงใหญ่

---

[1] ในการอ้างอิงเอกสารใบลานจากหอสมุดดิจิทัลเอกสารใบลานลาว (www.laomanuscripts.net) จะอ้างอิงแบบ (ชื่อเอกสาร, ศักราชที่จาร : ลำดับผูก (ถ้ามี)/หน้าลาน/บรรทัด) ส่วนเอกสารใบลานในภาคอีสาน จะใช้การอ้างอิงแบบ (ชื่อเอกสาร, ศักราชที่จาร : ลำดับผูก (ถ้ามี)/ลาน/หน้าลาน/บรรทัด) ในกรณีที่เอกสารใบลานมีชื่อซ้ำกัน ผู้ศึกษาจะใส่ลำดับของเอกสารเป็นตัวเลข ไว้ด้านหลังชื่อวรรณกรรม เพื่อป้องกันความสับสนในกรณีที่เอกสารเรื่องนั้น ๆ ไม่ปรากฏศักราช

[2] คำว่า สอง มาจาก สลอง หมายถึง อานิสงส์

ในลักษณะที่ 2 สามารถเขียนด้วย สล ซึ่งสามารถอ่านแบบอักษรนำได้ ตัวอย่าง เช่น สลองหีบ สลองกรรม (ภาพประกอบที่ 3-4) อย่างไรก็ตามระบบการเขียน สล-ส ในเอกสารบางฉบับก็พบการเขียนทั้ง 2 แบบ เช่น เอกสารใบลานเรื่องสลองกรรม (อานิสงส์ปริวาสกรรม) พบว่าหน้าลานที่ 1 ชื่อเรื่องเขียนเป็น ᩈᩃᩮᩬᩁᩣᩅ (/สฺลองกำ/-สลองกรรม)[3] แต่เมื่อเขียนในตอนท้ายของเรื่อง เขียนเป็น ᩈᩮᩬᩁᩣᩅ (/สองกำ/-สองกรรม) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สอง และ สลอง สามารถเขียนแทนกันได้ แม้ว่าจะเป็นการเขียนในผูกเดียวกันก็ตาม

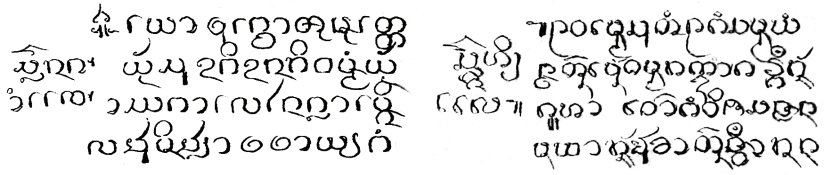

ภาพประกอบที่ 3 สลองกรรม ฉบับวัดเมืองสรวงใหญ่
ภาพประกอบที่ 4 สลองหีบแล ฉบับวัดเมืองสรวงใหญ่

2. เสลียว-เสียว

จากระบบการเขียน สล ที่สามารถเขียนแทนด้วย ส ได้นั้น คำว่า เสลียว จึงน่าจะเขียนได้ทั้ง เสียว และ เสลียว ซึ่งคำว่า เสลียว น่าจะมีใช้ในสังคมไทย-ลาวมานาน ดังจะยกตัวอย่างจากวรรณกรรมเรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง ปลาแดกปลาสมอ และท้าวลินทอง ดังต่อไปนี้

ดูที่	ผีปูกป้องให้ร่วม	เรือนเดียว
	บุญยังเคยสู่สม	มิม้าง
เมื่อนั้น	โสมพราวสร้อย***ศรีเสลียว***	ภูวนาถ
	ละนึกพ้อเห็นชั้น	ชั่วลาง

อธิบาย : ชะรอยว่า เทพยดาปลูกฝังให้ได้อยู่ร่วมกัน ถ้าหากบุญมี เมื่อเคยครองคู่กันมาแล้วก็คงจะไม่พลัดพรากจากกัน เมื่อนั้น ขุนเจืองผู้งดงามทรงรำลึกถึงบรรพบุรุษของพระองค์ที่สืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณกาล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 173)

---

[3] ในบทความนี้ คำถ่ายถอดอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย จะอยู่ในเครื่องหมาย /...../ และคำปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบันจะอยู่หลังเครื่องหมาย - มีลักษณะเป็น /คำถ่ายถอด/- คำปริวรรต

แต่นั้น รับพากย์ท้าวทวนกล่าว คดีตน
ทันความเหนเหี่ยวแถลง ถวายถ้อย
สาผลน้อย***โสมเสลียว*** สองอ่อน
ยังจัก ได้ฮ่มผ้าแครงช้อย เพื่อนเพา บ่นั้น

อธิบาย : รับคำพูดของแถนแล้วกล่าวต่อไป ขอให้แถนช่วยชี้แนะว่าเราทั้งสอง (ขุนเจืองและนางง้อมม่วน) จะได้ห่มผ้าผืนงามด้วยกันหรือไม่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551 : 99)

แต่นั้น นางสาวใช้ เหลียวเห็นนางนาฏ
เขาก็ ปบแล่นต้อน นางน้อยซู่คน
มาลือ ***สีเสลียว***แก้ว เสน่หาเจ้าพี่ เฮียมเอย
เจ้าก็ หนีจากแล้ว ฝูงข้าหง่วมเหงา แท้แล้ว

(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 76/2/4 - 77/1/1)

อธิบาย : เมื่อนางสนมเห็นนางเหมรา ก็วิ่งเข้าไปต้อนรับทุกคน พรางเอ่ยถามว่า มาแล้วหรือเจ้าพี่ผู้สวยงามน่ารักของเราทั้งหลาย เมื่อท่านจากไปพวกเราทั้งหลายต่างเศร้าโศก

สีเสลียวเนื้อ ลินทองธรรมชาติ
คีงอ่อนอ้วน แขนส้วยสิ่งเหลา
แต่นั้น นางนาฏน้อย ตกคะมะในใจ
ก็จิ่ง ยอมือนบ นอบบาไทท้าว

(ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 40/1/2 – 40/1/3)

อธิบาย : ท้าวลินทองผู้มีธรรมชาติรูปร่างงดงาม แขนเรียวงาม เมื่อนั้นนางกลิ่นสมุทรตกใจ จึงยกมือประนมไหว้ท้าวลินทอง

เมื่อนั้น ท้าวก็ชวงกอดอุ้ม เอายอดนางคราญ
ทวยมือโชม นั่งเพลาชมน้อง
สีเสลียวแก้ว ชมอวนฮักยิ่ง
นางนาฏน้อย ใจข่อนฮักบา

(ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 40/1/4 - 40/2/1)

อธิบาย : ท้าวลินทองสวมกอดนางกลิ่นสมุทร และอุ้มนางมานั่งบนตักของตน ท้าวลินทองผู้มีรูปร่างงดงามก็ชื่นชมนางชื่นชมนางกลิ่นสมุทร นางกลิ่นสมุทรก็มีใจปฏิพัทธ์

รักใคร่สมุทรก็มีใจปฏิพัทธ์รักใคร่ท้าวลินทองเช่นกัน

จากหลักฐานที่กล่าวมา คำว่า เสลียว น่าจะออกเสียงเป็น สะ-เหลียว ทั้งหมด โดยเพิ่มคำว่า โสม (โฉม) และสี (ศรี) ข้างหน้าคำ แต่ก็มีการออกเสียงเป็นเสียว ดังปรากฏในชื่อของวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด ซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมล้านนาเรื่อง เสลียวสลาด ซึ่งมีตัวเอกของเรื่องชื่อว่า เสลียวสลาด ดังข้อความนี้

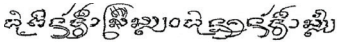 [4]

คำถ่ายถอด : ผูพีนันชือวาสฺรีสฺลฺยวผุนฺองนันชีวาสฺลฺยวสฺลาด
คำอ่านปัจจุบัน : ผู้พี่นั้นชื่อว่าสรีเสลียว ผู้น้องนั้นชื่อว่าเสลียวสลาด
(เฉลียวฉลาด : ผูกที่ 1/2/1)

เมื่อวรรณกรรมเรื่องเสลียวสลาดแพร่กระจายมาถึงล้านช้างและสืบทอดมาถึงลาวและภาคอีสานของไทย ชื่อวรรณกรรมและตัวละครเอกของเรื่อง ผู้สืบทอดเลือกใช้คำว่า เสียวสวาด แทนเสลียวสลาด ดังอักษรจารที่มีข้อความกล่าวถึงสีเสลียวและเสียวสวาด ดังนี้

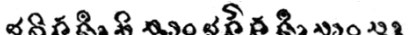

คำถ่ายถอด : ผุพีนันชีวาสีสฺลฺยวผุนฺองนันชีวาสฺยฺวสฺวาฑ
คำอ่านปัจจุบัน : ผู้พี่นั้นชื่อว่าสีเสลียวผู้น้องนั้นชื่อว่าเสียวสวาด
(เสียวสวาด 2, 2502 : ผูกที่ 1/2/3)

คำถ่ายถอด : ผุพีนันชีวาสีสฺลฺยวผุนฺองนันชีวาสฺยฺวสฺวาฑ
คำอ่านปัจจุบัน : ผู้พี่นั้นชื่อว่าสีเสลียวผู้น้องนั้นชื่อว่าเสียวสวาด
(ลำเสียวสวาท 1, ม.ป.ป. : ผูกที่ 1/3/2)

การตั้งชื่อเรื่อง และเรียกตัวเอกของเรื่องว่า “เสียวสวาด” ไม่ใช่ “เสลียวสลาด” น่าจะเป็นความตั้งใจที่จะเขียนและออกเสียงเป็น “เสียว” ของผู้สร้างหรือผู้สืบทอดวรรณกรรมล้านช้างเอง ทั้งนี้เพราะว่าพี่ชายของตัวละครเอกสามารถที่จะเขียนและออก

[4] แม้ว่าจะพบรอยขีดฆ่าคำว่า สรี () แต่ในที่อื่น ๆ ก็ไม่พบรอยขีดฆ่า เช่น /สฺรีสฺลฺยว/-สรีเสลียว (เฉลียวฉลาด, 2412 : ผูกที่ 1/2/5)

เสียงเป็น “สีเสลียว” ได้ แต่ตัวเอกของเรื่องกลับไม่เขียน “เสลียวสลาด” เหมือนล้านนา สันนิษฐานว่า กรณีคำว่าเสลียวสลาดนั้นผู้จารไม่ต้องการกล่าวคำว่า เสลียว ซ้ำกันซึ่งจะไม่คล้องจองกันเป็น “สีเสลียวเสลียวสวาด” แต่ถ้าออกเสียงเป็น “สีเสลียวเสียวสวาด” จะมีการสัมผัสสระทำให้เกิดเสียงไพเราะและความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

3. เสียว

เสียว ในมิติของวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นชื่อต้นไม้ขนาดกลาง ชื่อสมุนไพรเรียกว่า เสียวใหญ่ ไคร้หางนาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เสียวน้อย เสียวเล็ก (ขอนแก่น) เสียวหางนาค (อุบลราชธานี) เสียวน้ำ (อุบลราชธานี ปราจีนบุรี) ตะไคร้หางสิงห์ (สุพรรณบุรี) ไม้พุ่มรอเลื้อยขนาดเล็ก พบในพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 500-800 เมตร (สุดารัตน์ หอมหวล, 2559)

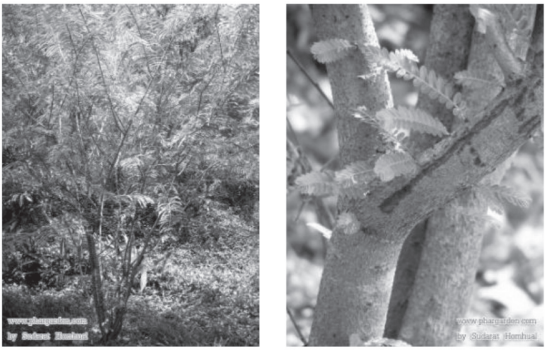

ภาพประกอบที่ 5-6 ต้นเสียว
(ภาพจาก สุดารัตน์ หอมหวน, http://www.phargarden.com/)

แม้ว่าพบว่ามีต้นเสียวจำนวนมากในภาคอีสานของไทย แต่ต้นเสียวกลับไม่ถูกบันทึกไว้ในวรรณกรรมลาว-อีสาน แต่ถูกบันทึกไว้ในลักษณะชื่อบ้านนามเมือง สถานที่ แม่น้ำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะต้นเสียวเป็นพืชในท้องถิ่น ปลูกง่าย โตเร็ว ทนแล้ง ทนน้ำ ผนวกกับพื้นที่ทำนาส่วนใหญ่ของภาคอีสานเป็นดินทราย ชาวนาอาจใช้ต้นเสียวเป็นพืชเบิกนำ โดยนิยมปลูกบนคันนา เพื่อให้รากยึดเกาะดินป้องกันการพังทลายของคันนา และเนื่องจากเป็นไม้พุ่ม ไม่สูงมาก ใบเล็กและไม่หนาเกินไป จึงเหมาะสำหรับการปลูกบนคันนา

ในฤดูแล้งอุดมไปด้วยไม้เถาและสัตว์ที่อยู่ตามพุ่มไม้สำหรับเป็นอาหาร เช่น ย่านาง ส้มลม กิ้งก่า งู เป็นต้น เมื่อใกล้ฤดูทำนาชาวนาสามารถตัดแต่งกิ่งนำไปเป็นเชื้อเพลิง ถ้าต้นเสียวมีจำนวนมากสามารถเก็บไว้ใช้ได้ตลอดฤดูฝน ซึ่งเนื้อไม้มีลักษณะเป็นเนื้อแน่น ใช้เป็นเชื้อเพลิงได้เป็นอย่างดี

คำว่า เสลียว โดยบริบทแล้วไม่ได้หมายถึงฉลาด หรือมีไหวพริบปฏิภาณใดๆ แต่คำว่า เสลียว ใช้อธิบายความงดงามของรูปร่าง เช่น อธิบายลักษณะของท้าวฮุ่งและนางอ้อม อธิบายลักษณะของท้าวลินทอง และอธิบายรูปร่างลักษณะของนางเหมราในเรื่องปลาแดกปลาสมอ แสดงให้เห็นว่า เสลียว สามารถใช้อธิบายลักษณะความงามได้ทั้งหญิงและชาย และจากการที่ไม่จำกัดเพศนี้ คำว่าเสลียวสามารถใช้เป็นชื่อผู้ชายได้ในกรณีวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด พี่ชายของเสียวสวาดชื่อว่า สีเสลียว

สวาด

คำว่า สวาด สันนิษฐานตามเสียงและความหมายอาจจะมาจากคำต่าง ๆ ที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน 4 คำ คือ ฉลาด สวาสดิ์ (สวัสดิ์) สวาท และ สวาด ซึ่งผู้ศึกษาจะสืบค้นรูปการเขียน ความหมาย และสันนิษฐานคำที่น่าจะกลายมาเป็นคำว่า สวาด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สลาด (ฉลาด)

คำว่า สลาด สามารถสืบค้นได้ทั้งเอกสารที่เขียนด้วยอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย โดยอักษรธรรมพบการเขียน 2 รูป[5] คือ 1) พยัญชนะต้นเขียนด้วย ส ตัวเต็ม วางเชิง ล หางสั้นใต้พยัญชนะ ส ประสมกับสระอา สะกดด้วยพยัญชนะตัวเชิง ส (ᩈᩣᩃᩈ᩠) และ 2) พยัญชนะต้นเขียนด้วย ส ตัวเต็ม วางเชิง ล หางยาวไว้ใต้พยัญชนะ ส ประสมกับสระอา สะกดด้วยพยัญชนะตัวเชิง ฑ (ᩈᩣᩃᩋ) ดังข้อความในตารางต่อไปนี้

[5] การศึกษาครั้งนี้เป็นการสืบค้นตัวอย่างการเขียนเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีวิธีการเขียนมากกว่านี้ตัวอย่างนี้ก็ได้

ตารางที่ 1 : ตัวอย่างการเขียนคำว่า สลาด อักษรธรรม

อักษรจาร	คำปริวรรต	อ้างอิง
	อาจารย์เจ้าฝูง***ฉลาด***นักปราชญ์เพิงแก้เปสนา	ขุนบรม, 2443 : ผูกที่1/14/1/1
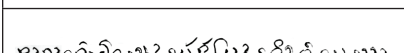	อาจารย์เจ้าฝูง***ฉลาด***เป็นนักปราชญ์เคยแก้เปสนา	จันทพาณิชย์, ม.ป.ป. : 17/2

ส่วนอักษรไทยน้อย (อักษรลาวเดิม) พบการเขียน 2 รูป คือ 1) พยัญชนะต้นเขียนด้วย ส ตัวเต็ม วางเชิง ล หางสั้นไว้ใต้พยัญชนะต้น ประสมกับสระอา สะกดด้วยพยัญชนะตัวเชิง ส ( ) และ 2) พยัญชนะต้นเขียนด้วย ส ตัวเต็ม วางเชิง ล หางยาว ไว้ใต้พยัญชนะ ส ประสมกับสระอา สะกดด้วยพยัญชนะตัวเต็ม ด ( ) ดังข้อความในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 : ตัวอย่างการเขียนคำว่า สลาด อักษรไทยน้อย

อักษรจาร	คำปริวรรต	อ้างอิง
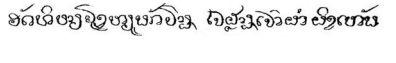	อธิบายฝูงหมู่นักปราชญ์ใจ***ฉลาด***เจ้าล่ำหลิงเห็น	กาพย์พระมุนี, 2475 : 18/1/1
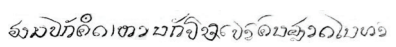	เฮียมจักคีดหานักปราชญ์เจ้าคน***ฉลาด***ในธรรม	ไตรภูมิ, 2427 : 2/1/2

2. สวาสดิ์ (สวัสดิ์)

คำว่า สวาด สามารถตีความได้ว่ามาจากคำว่า “สวัสดิ์” ซึ่งมาจากคำบาลีสันสกฤตว่า สวสฺติ หมายถึง ความดี ความงาม ความเจริญรุ่งเรือง ความปลอดภัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1185) พบการเขียนด้วยตัวอักษรธรรม พยัญชนะต้นเขียนด้วย ส ตัวเต็ม นำพยัญชนะเชิง ว วางไว้ใต้พยัญชนะต้น ส และตามด้วยพยัญชนะ สฺส (ส สองห้อง) นำพยัญชนะตัวเชิง ฑ วางไว้ใต้พยัญชนะ สฺส ประสมกับสระอิ ดังข้อความในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 : ตัวอย่างการเขียนคำว่า สวัสดี อักษรธรรม

อักษรจาร	คำปริวรรต	อ้างอิง
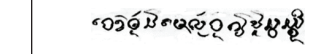	เจ้าทั้ง 3 แม่ลูกจงค่อยอยู่***สวัสดี***	เสียวสวาด 1, 2432 : ผูก ที่ 1/26/1
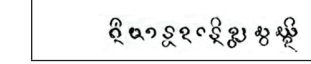	คืนมาฮอดเฮือนด้วย***สวัสดี***	เสียวสวาด 1, 2432 : ผูก ที่ 2/32/1

ในส่วนของอักษรไทยน้อย มีรูปเขียนส่วนใหญ่เป็น สวัดสะดิ /สวัดสะดี/-สวัสดี ไม่มีรูปตัวเขียนแตกต่างกันมาก แต่ทั้งนี้การเขียนคำดังกล่าว ไม่นิยมการเขียนที่ประกอบด้วยสระอากลางคำ หรือเขียนเป็น สวาสดิ์ แต่อย่างใด พบเพียงที่เดียวในเรื่องท้าวเสียวสวาสะดี (2495 : 3/4) นอกจากนั้นเขียนรูปเป็น สวัดสะดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4 : ตัวอย่างการเขียนคำว่า สวัสดี อักษรไทยน้อย

อักษรจาร	คำปริวรรต	อ้างอิง
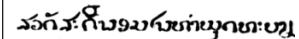	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 1, ม.ป.ป. : 2/1
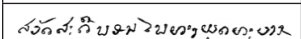	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	หนังสือสินไชย, ม.ป.ป. : 1/1
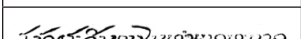	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 2, ม.ป.ป. : 1/1
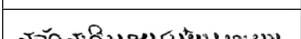	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 3, ม.ป.ป. : 1/1
	สวัสดีน้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 4, ม.ป.ป. : 1/1
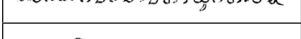	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 5, 2480 : 1/1
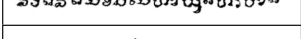	***สวัสดี***น้อมในธรรมพุทธบาท	สินไช 6, ม.ป.ป. : 1/1
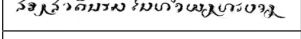	จงให้***สวัสดี***ได้เสวยเมืองทรงแท่น	ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 70/2/1

3. สวาท (สะ-หวาด)

คำว่า สวาท พบเอกสารตัวเขียนทั้งอักษรธรรมและไทยน้อย โดยอักษรไทยน้อยส่วนใหญ่เขียนเป็น ꪎꪫꪱꪊ (สวาด) มีปรากฏในเรื่องลินทอง 1 ที่มีรูปตัวเขียนเป็น ꪎꪫꪱꪉ /สวาศ/-สวาท (ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 36/1/2) ส่วนเอกสารอักษรธรรมเขียนเป็น ᩈᩫ (สวาฑ) เมื่อปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน ผู้ปริวรรตสามารถดูบริบทแล้วสามารถเลือกคำในภาษาไทยมาตรฐานที่สื่อความหมายชัด ตรงกับเจตนาของผู้แต่งผู้จารมากที่สุด ซึ่งก็คือปริวรรตเป็นคำว่า สวาท ยกตัวอย่างตอนที่พระยากุศราชบวชเพื่อเดินทางติดตามนางสุมณฑาน้องสาว จนกระทั่งไปพบธิดาของเศรษฐี 7 คนจนเกิดมีจิตปฏิพัทธ์ด้วย ในวรรณกรรมใช้คำว่า “กั้นสวาท” และในวรรณกรรมเรื่องลินทอง ตอนที่ลินทองแปลงร่างเป็นนกแขก นางบัวทองได้นำนกแขกมากอดชม ทำให้ลินทองซึ่งอยู่ในรูปนกแขกเกิดอาการร้อนสวาทขึ้นมาทันที (ลินทอง, ม.ป.ป. : 36/1/2) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 : ตัวอย่างการเขียนคำว่า สวาด อักษรไทยน้อย

อักษรจาร	คำปริวรรต	อ้างอิง
ꪎꪫꪱꪊ ꪀꪱꪎ ꪀꪱꪒ ꪎꪫꪱꪊ ꪀꪲꪉꪱꪎ	เสน่ห์หน่วงเกี้ยวกั้น***สวาท***ปะไททวง	พื้นสินไช, ม.ป.ป. : 39/4
ꪉꪫꪱꪎ ꪒꪫꪱꪎ ꪒꪫꪱꪊ ꪎꪫꪱꪉ ꪀꪲꪉꪱꪎ	เสน่ห์ทรวงเกี้ยวกั้น***สวาท***ปะไททวง	สินไช 3, ม.ป.ป. : 35/3
ꪉꪫꪱꪎ ꪀꪱꪎ ꪎꪫꪱꪊ ꪎꪫꪱꪉ ꪀꪲꪉꪱꪎ	เสน่หาเกี้ยวกั้น***สวาท***พระทัยทวง	สินไช 5, 2480 : 73/3-4
ꪀꪲꪎꪱꪎ ꪒꪱꪎ ꪎꪫꪱꪊ ꪎꪫꪱꪉ ꪀꪲꪎꪱꪎ ꪒꪱꪎ ꪎꪫꪱꪊ	ก็หากฮุนแฮงแท้หนหวายฮ้อน***สวาท***	ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 25/1/1
ꪎꪫꪱꪊ ꪎꪫꪱꪉ ꪀꪲꪎꪱꪎ ꪒꪱꪎ ꪎꪫꪱꪊ ꪎꪫꪱꪉ ꪀꪲꪎꪱꪎ ꪒꪱꪎ	บาคราญูท้าวลินทองฮ้อน***สวาท***	ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 36/1/2

สวาท ที่ปรากฏในตารางเป็นคำนาม หมายถึง เสน่หา ความเสน่หา โดยกวีเลือกใช้คำกริยาวางด้านหน้าคำ ทำให้ความหมายของคำมีลักษณะเป็นเชิงเสน่หาที่ประกอบด้วยกามารมณ์มากขึ้น เช่น กั้นสวาท หมายถึง ความรักใคร่ ชอบพออยู่ภายในใจ ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาข้างนอกได้ ส่วนคำว่า ฮ้อนสวาท เป็นลักษณะร้อนรนที่เกิดจากความรักใคร่ นอกจากความหมายที่แสดงออกด้านกามารมณ์แล้ว ยังพบอีกคำหนึ่งในวรรณกรรมเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง คือ สุดสวาท ซึ่งค่อนข้างจะมีความหมายในเชิงบวก ดังบทกลอนต่อไปนี้

	ประกอบต้นถ้อยถีบ	บรบวน
แองคอน	ทั้งขุนคานคว่างพลาย	พลอยตั้ง
	อามกานคุ้มยินสวน	***สุดสวาท***
	ตาเหลือดล้ำคอยท้าว	เล่าหัว

อธิบาย : เจรจาให้ครบถ้วนอย่างรวดเร็ว ทั้งแองคอน ขุนคาน อ้ายคว่าง และหาญพลายร่วมด้วย นางอามกานได้ยินเสียงของผู้เป็นที่รัก เหลือบตาดูคนรักแล้วยิ้มหัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 152) อย่างไรก็ตามผู้ศึกษามองว่าคำว่า “สุดสวาท” สามารถอธิบายในความหมายอื่นได้ ดังจะกล่าวในหัวข้อที่ 4.4 ต่อไป

นอกจากนี้พบว่าคำว่า สวาท ในวรรณกรรมท้องถิ่นไม่ได้ใช้อธิบายถึงอารมณ์รักใคร่ของหนุ่มสาวเท่านั้น สามารถใช้กับความรักระหว่างพ่อแม่กับลูกได้ด้วย ดังเช่นเรื่องลินทอง ในตอนที่พ่อแม่เห็นลินทองกลับเข้าเมืองก็ใช้คำว่า ท้นสวาท หมายถึง ความรักใคร่ชอบใจ เกิดเป็นพิษในใจ อาการท้นเป็นลักษณะของการอาเจียน ดังต่อไปนี้

แต่นั้น	มาดาดิ้น	เห็นบา***ท้นสวาท***
	พ่อแจ่มเจ้า	เห็นท้าวจูบชม

(ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 78/2/1)

คำว่า สวาท ในความหมาย ความรัก เสน่หา ในวรรณกรรมท้องถิ่นอาจจะใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน เพราะในเรื่องพระเวสสันดร กัณฑ์มัทรี ใช้คำว่าสวาทแทนความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งปรากฏในพระเวสสันดรฉบับวัดท่างอย จังหวัดอุบลราชธานี ดังข้อความในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 : สายสวาท ในพระเวสสันดร กัณฑ์มัทรีบั้นปลาย

อักษรจาร	ปริวรรตพระเวสสันดร ฉบับวัดท่างอย
	แดนแต่นางเดินหาสองศรีตนลูก ทุกข์ถึกต้องหน่อสาย สมร ทอดตนตายอาดลาด มวยเกล้าลวดตีน ผม เพราะว่าอารมณ์ฮักสอง***สายสวาท*** ลูกแก้วราชสองศรี (มัทรีบั้นปลาย, 2525 : 49/1/1-2)

ในพระเวสสันดร ฉบับพระปริยัติวิวาลังการ (2542 : 79) มีข้อความลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ “แต่นางกะเดินหาสองศรีตนลูก ทุกข์ถูกต้องหน่อสายสมร ทอดตนตาย

อาดหลาด มวยเกล้าลวดตีนผม เพราะอาฮมฮักสองสายใจ***จอมสวาท*** ลูกแก้วฮาบสองศรี” คำว่า สวาท ในกัณฑ์มัทรีนี้ไม่ปรากฏในพระเวสสันดรฉบับปริวรรตโดยพิทูร มลิวัลย์ (2532) และฉบับของหอสมุดแห่งชาติ ปริวรรตโดยประภาส สุระเสน (2531) และคำว่า ꪎꪫꪱꪒꪫꪱ /สฺวาฑ/-สวาด (มัทรีบั้นปลาย, 2525 : 49/1/2) ก็มีลักษณะการเขียนเหมือนกับคำว่าสวาดทั่วไป ดังนั้น คำว่าสวาทในท้องถิ่น มีความหมายว่า เสน่ห์ ความรัก ซึ่งใช้ได้กับความรักระหว่างพ่อแม่กับลูก และความรักของชายหญิง

4. สวาด

คำว่า สวาด ในความหมายที่ 4 ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็น 4 กลุ่มความหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 สวาด

คำว่า สวาด ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง ในตอนที่ญาติผู้ใหญ่ของท้าวฮุ่งแนะนำหญิงสาวชื่อนางฟองให้กับท้าวฮุ่ง ซึ่งนางฟองเป็นญาติฝ่ายป้าของท้าวฮุ่ง โดยมีความตอนหนึ่งอธิบายลักษณะของนางฟองว่า “ใจสวาดรู้” ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน ปริวรรตเป็น “ใจสวาทรู้” ดังต่อไปนี้

มาแต่ง	ย้องเอ้ย้องยัง	อยู่ถนิม
ยามเมื่อ	ลีลาคือคู่หงส์	ยุรย้าย
	นางแสนสร้อยบุญเรือง	.....พ่อ
ใจ***สวาทรู้***	ทั้งค้าย	ย่อยยำ

ความหมาย : แต่งตัวอย่างงดงามด้วยเครื่องประดับ ยามเมื่อเยื้องกรายไปมาดุจดั่งหงส์เยื้องย่าง นางผู้มีบุญยิ่งใหญ่ (หรือนางเสน) น้ำใจเป็นที่รู้จักและรักใคร่เคารพยำเกรงของคนทั้งหมด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 69)

คำว่า สวาด ในบทกลอนข้างต้นแม้ว่าจะมีการปริวรรตเป็น สวาท ซึ่งหมายถึง รักใคร่ ชื่นชม ยินดี แต่สามารถจะแปลความหมายในลักษณะอื่นได้ คือแปลว่า มีความรู้ หรือเป็นนักปราชญ์ รู้สรรพวิทยา จนเป็นที่ยำเกรงของขุนนาง ทั้งนี้เพราะว่าคุณลักษณะด้านรูปร่าง คือการแต่งกายด้วยเครื่องประดับ การเยื้องกายราวกับหงส์ได้กล่าวแนะนำในตอนต้นแล้ว คำว่า ใจสวาทฮู้ ควรเป็นการอธิบายลักษณะของจิตใจหรือลักษณะนามธรรมที่เป็นภูมิปัญญาของหญิงสาวมากกว่า ซึ่งคำว่า สวาทฮู้ น่าจะเป็นสำนวนที่หมายถึง

รู้ ฉลาด ซึ่งเป็นสำนวนที่ใช้ในวรรณกรรมล้านช้างมาโดยตลอด เพราะคำว่า “สวาดฮู้” ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องอื่นจำนวนมาก เช่น ในวรรณกรรมเรื่องปลาแดกปลาสมอ ในตอนที่นายสะเภาคิดได้ว่าท้าวกำพร้าฝากปลาร้ามาขาย โดยวรรณกรรมเรื่องปลาแดกปลาสมอ 2 ใช้คำว่า [6] /คึดสวาดฮู/-คึดสวาดฮู้[7] ดังต่อไปนี้

บัดนี้	จักกล่าวเถิงนายสะเภาค้า	กำมะทาเมืองใหญ่ ก่อนแล้ว
ท้าวก็	ขายเครื่องค้า	หลายมื้อพร่ำนาน
ก็จิ่ง	คึด***สวาดฮู้***	ปลาแดกชายพลอย
คันกู	เอาไปขาย	บ่ควรจริงแท้

(ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 14/1-2)

คำว่า “สวาด” อธิบายความหมายได้ว่า รู้ รู้แจ้ง รำลึกได้ ญาณวิถี ทะลุปรุโปร่ง (ซอด) ซึ่งคำนี้ยังปรากฏในวรรณกรรมเรื่องลินทอง 1 โดยใช้คำว่า “ท้าวก็คึดสวาดแท้ คือแม่นคำนาง” ดังต่อไปนี้

ท้าวก็	คึด***สวาด***แท้	คือแม่นคำนาง
บาก็	ฟายฟุมเสีย	แกว่งไกวธนูแก้ว

(ลินทอง 3. ม.ป.ป. 191/4)

ในขณะที่ลินทอง 2 ใช้คำว่า “ท้าวก็คึดถี่แท้ คือแม่นคำนาง” (ลินทอง 2, 2430 : 189/2-3) ซึ่งคำว่า คึดถี่ หมายถึง คิดอย่างถี่ถ้วน คิดโดยโยนิโสมนสิการ และอีกตัวอย่างหนึ่งคือคำว่า สวาด ในวรรณกรรมเรื่องขุนทึง

---

[6] /สวาด/ ดูเหมือนว่าพยัญชนะตัวที่ 2 สามารถปริวรรตหรืออ่านเป็น ล ได้ แต่ถ้าหากผู้จารต้องการเขียนคำว่า /สลาด/-ฉลาด อักษร ล น่าจะเขียนด้วยตัวเชิงวางไว้ใต้อักษร ส เหมือนกับคำว่า /สลยว/-เสลียว (ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 66/4) และ (สลองกรรม, ม.ป.ป. : 1) เมื่อวิเคราะห์ลักษณะเส้นจารแล้วน่าจะเป็น ว มากกว่า โดยเทียบกับคำว่า /พูวะนาด/-ภูวนาถ (ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 14/4) และเทียบกับคำว่า /แทแลว/-แท้แล้ว (ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 13/4) ซึ่งจะเห็นว่า หัวอักษร ว () ซึ่งอยู่ด้านล่าง มีการเขียนเส้นโค้งที่กว้าง แต่ไม่หยักกลางเหมือนกับ ล () ดังนั้น คำนี้จึงน่าจะถ่ายถอดเป็น สวาด

[7] ปลาแดกปลาสมอ 1 (2438 : 7/1/2) ใช้คำว่า “คึดฮุ่งฮู้” คำว่า ฮุ่ง คำวิเศษณ์ หมายถึง สว่าง สุกใส แจ้งชัด ถ้าเป็นคำกริยา หมายถึง คะนึง คิดถึง (ปรีชา พิณทอง, 2532 : 1027-1028) ดังนั้นคำว่า ฮุ่ง มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “สวาด” ที่หมายถึง รู้ชัด รู้แจ้งชัด นั่นเอง

ตอนที่กล่าวถึงนางชะนี ซึ่งแม้จะเกิดเป็นชะนีแต่รู้จักบุญบาปคุณโทษ โดยใช้คำว่า “สวาดฮู้” ดังต่อไปนี้

นางก็ เป็นชะนีน้อย ในดงแฮมป่า
กินหมากไม้ ตางข้าวใหญ่สูง
นางก็ คึด***สวาดฮู้*** บุญบาปภายหลัง
สังขยาทิพย์ ส่องญาณเห็นแจ้ง
(ขุนทึง, 2465 : 48/1/5-48/2/1)

ในวรรณกรรมเรื่องขุนทึง พบคำว่า “สวาดฮู้” ในบทว่า ᩁᩣᩅᨠᩮᨯᨽᩣᩅᨶᩫᩁᩪᨻᨻᩩᨬᨻᩣᨸᨽᩣᨿᩉᩃᩴ “นางก็คึด***สวาดฮู้***บุญบาปภายหลัง” (ขุนทึง, 2465 : 48/2/1) ซึ่งขุนทึงฉบับปริวรรตโดยพิทูร มะลิวัลย์ (2511 : 107) ใช้คำว่า “ฉลาดฮู้” ส่วนฉบับกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ใช้คำว่า “สวาดฮู้” (**ᨶᩣᩁᩣᨿᨱ᩠ ᨸᩣᨯᨲᩮᨻᩮᩣᨵᩤ**, 2536 : 194) และพบอีกคำในตอนที่กล่าวถึงนางนีรู้จักวิชาทำเสน่ห์ ซึ่งขุนทึงฉบับปริวรรตโดยพิทูร มะลิวัลย์ (2511 : 121) ใช้คำว่า “ฉลาดฮู้” ฉบับเอกสารใบลานไม่พบข้อความดังกล่าว ส่วนฉบับกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมใช้คำว่า “ชวาดฮู้” ดังต่อไปนี้

บัดนี้ นางก็คิด***ชวาดฮู้*** มนต์ศาสตรศิลป์นาง
นางก็ จักทำเสน่หา ใส่เอาบาท้าว
(**ᨶᩣᩁᩣᨿᨱ᩠ ᨸᩣᨯᨲᩮᨻᩮᩣᨵᩤ**, 2536 : 202)

จะสังเกตเห็นว่าบางครั้งต้นฉบับเอกสารใบลานจารเป็น สลาดฮู้ เช่น ᩁᩣᩅᨧᩥᨧᩃᩈᩩᩃᩣᨴᩉᩪᨾᩮᩉᩩᨾᩪᨦᨣᩮᨸᩩᨶᩣ /แลวจึงสุลาสฮูเมินมูงไปมา/-แล้วจิ่งสลาดฮู้เมิลมุ่งไปมา (ขุนทึง, 2465 : 7/2/5) แต่ฉบับปริวรรตใช้สวาดฮู้ เช่น “สวาทฮู้ เมิลมุ่งไปมา” (พิทูร มลิวัลย์, 2511 : 17) ดังนั้นคำว่า สวาด และสลาด (ฉลาด) จึงใช้แทนกันได้

คำว่า สวาด ที่หมายถึง ฉลาด รู้แจ้ง อาจจะออกเสียงควบกล้ำ สว และอาจจะออกเสียงเป็น อัว แล้วอาจจะกลายเป็นเสียง ออ ได้ ดังนั้นคำว่า สวาด อาจจะออกเสียง สอด หรือ ซอด ได้ เช่น

ให้ค่อย หลิงดูถ้อน คำฝันนางนาฏ
ใผผู้ คึด***สอด***ฮู้ เห็นแล้วให้ว่ามา นั้นเนอ
(พิทูร มลิวัลย์, 2511 : 154)

ในขณะที่เอกสารใบลานใช้คำว่า “ใผผู้คึดสอดฮู้” เช่นเดียวกัน (ขุนทึง, 2465 : 69/1/1) ซึ่งอักษร ส และ ช/ซ มีการใช้เขียนสลับแทนที่กันได้ เช่น สอด อาจจะเขียนเป็น ซอด มีความหมายว่า ทะลุ (ปรีชา พิณทอง, 2532 : 295) และหมายถึง เห็นแจ้ง เห็นแจ้งด้วยปัญญา (ทองคำ อ่อนมะนีสอน, 2551 : 333) การประสมพยัญชนะ ว กับสระอา (ว+า) อีกคำหนึ่งอีกคำหนึ่งที่สามารถใช้เป็นแนวเทียบ (Anology) ที่สันนิษฐานว่า “สวา” สามารถกลายเป็นเสียง “สอ” ได้ คือคำว่า สว่าง ซึ่งในวรรณกรรมเรื่องเชตพน ฉบับอักษรไทยน้อย เขียนเป็น สะสว่าง ส่วนฉบับอักษรธรรมเขียนเป็น ใส่ส่อง ดังต่อไปนี้

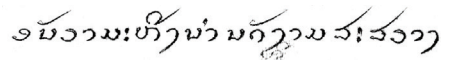

อันว่ามหิงสาน้ำ นทีงามสะสว่าง (เชตพน 1, 2441 : 35/2)

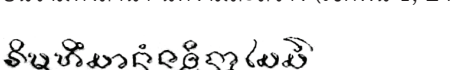

อันว่ามหิงสาน้ำ นทีงามใสส่อง (เชตพน 2, 2463 : ผูกที่ 1/18/1/1)

4.2 สวาด (สวด)

คำว่า สวาด (สวด) พบการเขียนด้วยอักษรธรรม 3 รูปแบบ คือ 1) เขียนและออกเสียงเป็น สูด เช่น /สุดมน/-สูตรมนต์ (พุทธทำนวาย, ม.ป.ป. : 11/2) 2) เขียนและออกเสียงเป็น สวด เช่น /สฺวดมน/-สวดมนต์ (พระพุทธทำนวย, ม.ป.ป. : 4/2/2) และ 3) และเขียนและออกเสียงเป็น สวาด เช่น 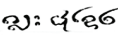 /สวาฑ/-สวด ในข้อความว่า “บุคคลผู้ใดได้สวาดได้ฟัง” (ปัญญาบารมี, ม.ป.ป. : 28/4) ซึ่งคำสูด สวด และสวาด สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า สาธยาย ซึ่งในเอกสารตัวเขียนพบว่ามีการเขียนแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

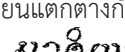 /สฺวาทิยฺวาย/-สาธยาย (หัวใจสูดมนต์ฯ, ม.ป.ป. : 19/2/4)

/สฺวาฑทียาย/-สาธยาย (หัวใจสูดมนต์ฯ, ม.ป.ป. : 19/1/1)

คำสูด สวด และสวาด เป็นคำมาจากภาษาบาลีสันสกฤตคำว่า สฺวาธฺยาย หมายถึง การท่อง การสวด การทบทวน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1213) เมื่อมีการนำคำดังกล่าวมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นพบว่าเสียง อะ กลางคำ กลายเป็นเสียง อิ ได้ เช่น พุทธเจ้า กลายเป็น พุทธิเจ้า อุทยาน กลายเป็น อุทิยาน เป็นต้น ดังนั้นคำว่า สฺวาธฺยาย จึงกลายเป็น สฺวาธิยาย และพูดสั้น ๆ ว่า สวาด หรือ สวด และกลายเป็นสูด

4.3 สวาด (สาด)

คำว่า สาด หมายถึง ซัดไป ซัดออกไปอย่างแรง ยิงอาวุธหรือกระสุนปืนไปทีละมาก ๆ ในต้นฉบับวรรณกรรมเรื่องลินทอง 1 ใช้คำว่า แผ้วสวาด /แผ้วสวาด/- แผ้วสาด (ลินทอง 1, 81/2/1) หรือสามารถที่จะอ่านพยัญชนะต้นในพยางค์แรกเป็น “ส” อ่านว่า แส้วสาด (ซัดบินว่อน) ดังต่อไปนี้

ควรที่ พระบาทเจ้า ยิงไปเผลียงผ่า ไปนั้น
คันแม่น จอมบุญพระ หากจักเห็นในหั้น
ปืนจัก ***แส้วสวาด***ฟ้ง ผงกระจวนเป็นดอก
เขาหาก กลับเพศแท้ ปืนเข้าผ่าเผลียง
(ลินทอง 1, ม.ป.ป. : 81/1/4 – 81/2/1)

อย่างไรก็ตาม คำว่า ยิงไปหั้นแผ้วสวาดฟ้งผงกระจวนเป็นดอก “ปืนจักแส้วสาดฟ้ง ผงกระจวนเป็นดอก” วรรณกรรมเรื่องลินทอง 2 ใช้ “ปืนจักแผ้วผาบฟ้ง กระจวนผงเป็นดอก” (ลินทอง 2, 2430 : 189/1-2) ส่วนลินทองฉบับชมรมวรรณกรรมอีสานใช้คำว่า “ปืนจัก แผวผาดฟ้ง ผงกระจวนเป็นดอก” (ชมรมวรรณกรรมอีสาน, 2527 : 126) และลินทองฉบับหอสมุดแห่งชาติลาวใช้คำว่า “ปืนจัก แผวผาบฟ้ง ผงกระจวนเป็นดอก” (ภัมอับบะดะดิ, 2509 : 56)

4.4 สวาด (ชวด, สวด)

พยัญชนะต้นอักษร ส และอักษร ช สามารถที่จะเขียนสลับหรือแทนที่กันได้ เช่นคำว่า สว่าง ในเรื่องปลาแดกปลาสมอ ผู้จารสามารถเลือกใช้พยัญชนะต้นเป็น ส หรือ ช ในการบันทึกได้ ดังต่อไปนี้

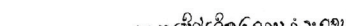

คำถ่ายถอด : เดิก ๒ ขอนอ๋ละชอนไก***สะวาง***
คำอ่านปัจจุบัน : เดิก ๆ ข่อน อรชอนใกล้***สว่าง***
(ปลาแดกปลาสมอ 3. 2443 : 94/2-3)

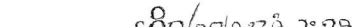

คำถ่ายถอด : เดิก ๒ ขอนอ๋ละชอนไก***ชะวาง***
คำอ่านปัจจุบัน : เดิก ๆ ข่อน อรชอนใกล้***สว่าง***
(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 33/2/3)

การใช้ ส และ ช สลับกันไปมา หรือเขียนแทนกันได้ ในคำว่า สว่าง โดยเขียนด้วย ส (สวง) และเขียนด้วย ช (ชวง) หรือแม้แต่คำว่า สวาด ที่เป็นชื่อเรื่อง เสียวสวาดบางฉบับมีการเขียนเป็น เสียวชวาด (ภาพประกอบที่ 19)

ในกรณีการเขียน “พยัญชนะต้น ส+วา+พยัญชนะตัวสะกด” ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องปลาแดกปลาสมอ พบว่าบางฉบับมีการตัด สระอาออก เหลือเพียง “ว” เพียงตัวเดียว ดังต่อไปนี้

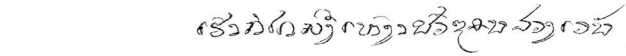

คำถ่ายถอด : เฮากโดมีงเหงาผวชอนสวงเวน
คำอ่านปัจจุบัน : เฮาก็ได้มิ่งเหง้า ผัวช้อนส่วงเวร
(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 95/2/1)

คำถ่ายถอด : เฮากโดมีงเหงาผวชอนสวางวอน
คำอ่านปัจจุบัน : เฮาก็ได้มิ่งเหง้าผัวช้อนสว่างวอน
(ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 205/2)

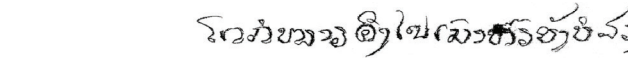

คำถ่ายถอด : โตกหฺนาวคีงไขเมาหวยังบ่สวงเทิอลึ
คำอ่านปัจจุบัน : โตก็หนาวคีงไข้ เมาหัวยังบ่ส่วง เที่อลือ
(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 19/1/1)

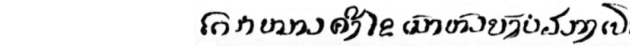

คำถ่ายถอด : โตกหฺนาวคีงไข เมาหวยังบ่สวางเปนลึ
คำอ่านปัจจุบัน : โตก็หนาวคีงไข เมาหัวยังบ่สว่าง เป็นรือ
(ปลาแดกปลาสมอ 2, 2466 : 39/4)

จากบทกลอนข้างต้นคำว่า สว่าง หมายถึง สร่าง ผ่อนคลาย บางเบาทุเลา ในฉบับที่พบในภาคอีสานของไทยใช้คำว่า ส่วง (สวง) ส่วนฉบับลาวใช้คำว่า สว่าง (สวง) แต่แม้ในฉบับเดียวกัน เช่น ฉบับภาคอีสานของไทยสามารถที่จะเขียนได้ทั้ง ส่วง (สวง) และสว่าง (สวาง) เช่น /ก็บ่มีคำไข หนาวคีงเลยสวาง/- ก็บ่มีคำไข้หนาวคีงเลยสว่าง (ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 8/2/1)

ดังนั้นคำว่า สวาด ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์ว่า อาจจะเป็นได้ทั้ง สวด และ ชวด[8] ซึ่งคำว่า สวาด (สวด) เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เลย พ้น เกิน สุดยอด มาก ส่วนคำว่า ชวาด (ชวด) เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เลย พ้น เกิน สุดยอด มาก ซึ่งในบางบทของวรรณกรรมท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง อาจจะตีความเป็นคำว่า สวาด ได้ เช่น

ประกอบต้นถ้อยถีบ บรบวน
แองคอน ทั้งขุนคานคว่างพลาย พลอยตั้ง
อามกานคุ้มยินสวน ***สุดสวาท***
ตาเหลือดล้ำคอยท้าว เล่าหัว

อธิบาย : เจรจาให้ครบถ้วนอย่างรวดเร็ว ทั้งแองคอน ขุนคาน อ้ายคว่าง และหาญพลายร่วมด้วย นางอามกานได้ยินเสียงของผู้เป็นที่รัก เหลือบตาดูคนรักแล้วยิ้มหัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 152) คำว่า สุดสวาท คำถ่ายถอดคือ “สุดสวาด” และคำด้านหน้าคำว่าสุดสวาดคือคำว่า “สวน” สามารถอธิบายได้ 3 ความหมาย คือ 1) สวนะ หมายถึง เสียง 2) สรวล หมายถึง หัวเราะ และ 3) สงวน หมายถึง รักษา หวงแหน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 153) หากแปล “สุดสวาด” ว่า มาก เกิน สุดยอด ก็จะสามารถอธิบายความหมายได้ว่า 1) นางอามกานได้ยินเสียงพูดคุยกันเสียงดังมาก 2) นางอามกานได้ยินเสียงหัวเราะดังมาก

ดังนั้นคำว่า สวาด ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์ว่า รูปคำศัพท์อาจจะเป็นได้ทั้ง สวาด (สวด) ชวาด (ชวด) และ ชวด มีความหมายว่า เหลือประมาณ เหลือคณานับ ล้นพ้น ยกตัวอย่างในเรื่องปลาแดกปลาสมอที่กล่าวว่าท้าวกำพร้ามีบุญมากเกินกว่าจะประมาณได้ หรือปลาร้าที่ท้าวทำพร้านำมาให้พระราชาเสวยจนหายประชวรนั้น ปลาร้านั้นเป็นของดีของวิเศษเกินกว่าจะประมาณได้ ดังต่อไปนี้

แต่นั้น	ดูนานล้ำ	ลือชาเซ็งซ่า
เขาว่า	อ้ายกำพร้า	บุญล้ำ***ชวด***ประมาณ
		(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : 20/1/2)
อันว่า	คุณหลวงแท้	ชายพลอยยื่นฝาก มานั้น
หากแม่น	ยาทิพย์แท้	คูณค้ำ***ชวด***ประมาณ แท้แล้ว

[8] คำว่า ชวด ผู้ศึกษาสะกดตามสารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ ของปรีชา พิณทอง (2532 : 271)

ดูเลิศล้ำ ปลาแดกปลาสมอ
ก็บ่ เสียชีวัง คอบคุณชายไฮ้
(ปลาแดกปลาสมอ 1, 2438 : ลาน 8/2/4)

คำว่า ชวด และ สวด มีบริบทในการใช้ที่แตกต่างกัน คำว่า สวด เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง นูนขึ้น ยื่นออกมา ยกตัวอย่างภาษิตว่า “เห็นของกินอยากบวช เห็นหีสวดอยากสิก” (ปรีชา พิณทอง, 2532 : 754) ซึ่งคำว่า สวดในที่นี้อธิบายลักษณะของอวัยวะเพศหญิงที่อวบนูนขึ้นมา ส่วนคำว่า ชวด เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เกิน พ้น เต็ม (ปรีชา พิณทอง, 2532 : 271) ยกตัวอย่างเช่น ᨿᩋᨦᨸᩮᩣᨦᨸᩮᩣᨦᨲᩮᩣᨲᩮᩣᨲᩮᩣ

ความหมาย คือ 1) สวาด หมายถึง ฉลาด มีปัญญาญาณ 2) สวาด อาจจะออกเสียงเป็น สวด หมายถึง สวดมนต์ สาธยาย 3) สวาด อาจจะออกเสียงเป็น สาด หมายถึง ชัดไป และ 4) สวาด อาจจะออกเสียง สวดหรือชวาด หมายถึง เกิน พ้น เต็ม มาก เมื่อนำคำว่า เสียว +สวาด กลายเป็นเสียวสวาด ในฐานะของคำที่ปรากฏทั่วไป สามารถที่จะให้ความหมายได้ 4 ความหมาย คือ 1) ต้นไม้ประเภทหนึ่งคือต้นเสียวที่ขึ้นเป็นจำนวนมาก และ 2) บุคคลที่มีรูปร่างงดงามและฉลาด 3) บุคคลที่มีรูปร่างงดงามน่ารักใคร่ 4) บริเวณที่ต้นเสียวขึ้นเป็นจำนวนมากเป็นสถานที่รื่นรมย์ แต่ทั้งนี้ในความหมายที่ 4 ตามที่ปรากฏในวรรณกรรม พบว่ามีการใช้เฉพาะอารมณ์เสน่หาที่คนมีต่อคน ยังไม่พบอารมณ์เสน่หาระหว่างคนกับธรรมชาติ นอกจากความหมายทั้ง 4 แล้ว คำว่า เสียวสวาดยังมีความหมายอีกประเภทหนึ่ง คือ เป็นวรรณกรรมล้านช้างและตัวละครเอกในวรรณกรรมล้านช้าง ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

ภาพประกอบที่ 7 เสียวสวาด (เสียว-สวด) ต้นเสียวที่ขึ้นเป็นจำนวนมาก
ภาพประกอบที่ 8 เสียวสวาด ทางเข้าวัดป่าไทรงาม ต.เมืองเดช อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี

เสียวสวาด ในฐานะชื่อวรรณกรรม

เสียวสวาดเป็นชื่อวรรณกรรมล้านช้าง ซึ่งมีการสืบทอดวรรณกรรมมาโดยมีการเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องเพียงเล็กน้อย พบว่ามีการเขียนชื่อเรื่องค่อนข้างจะเป็นเอกภาพกัน จากการสำรวจต้นฉบับวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดจากหอสมุดดิจิทัลใบลานลาว จำนวน 65 ฉบับ พบเสียวสวาดจารด้วยอักษรไทยลื้อ 2 ฉบับ เรื่องเสียวสวาดคัทธนาม 4 ฉบับ ต้นฉบับเรื่องเสียวสวาดที่จารด้วยอักษรธรรมมีจำนวน 57 ฉบับ เขียนชื่อเรื่องเป็น ᩈᩮᩬᩅᩈᩅᩱ และมีการเขียนชื่อเรื่องเป็น ᩈᩮᩬᩅᩈᩅᩱᩋ ปะปนจำนวน 6 ฉบับ เขียนชื่อเรื่องเป็น ᩈᩮᩬᩅᩈᩅᩱᩋ ปะปน 1 ฉบับ ต้นฉบับวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดที่จารด้วยอักษรไทยน้อยจำนวน 2 ฉบับ เขียนชื่อเรื่องเป็น ᩈᩮᩬᩅᩈᩅᩱᩋ และ ᩈᩮᩬᩅᩈᩅᩱᩋᩉᩥ การเขียนชื่อเรื่องที่แตกต่างกันเพียง

เล็กน้อยนี้ เกิดจากการคัดลอกวรรณกรรมซึ่งพบศักราชที่คัดลอกตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 24 และมีจำนวนมากในพุทธศตวรรษที่ 25 ส่วนในพุทธศตวรรษที่ 26 พบการคัดลอกเพียงฉบับเดียว ซึ่งการคัดลอกและการปริวรรตนี้ ผู้ปริวรรตและผู้คัดลอกได้นำความรู้ด้านอักษรศาสตร์ของตนเข้าไปตีความชื่อเรื่อง มีการคัดลอกและปริวรรตโดยนำอักขรวิธีภาษาในปัจจุบันบันทึกชื่อวรรณกรรมรวมถึงชื่อตัวละคร จึงทำให้ชื่อวรรณกรรมถูกตีความเขียนออกมาเป็นรูปคำศัพท์แบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เสียวสวาด

การปริวรรตเรื่องเสียวสวาดจากอักษรธรรมและไทยน้อย มีผู้ปริวรรตจำนวนหนึ่งประกอบไปด้วย มหาสิลา วีรวงส์ตีพิมพ์ในปี 2506 กรมวรรณคดีตีพิมพ์ในปี 2511 และพระอริยานุวัตร เขมจารีเถระตีพิมพ์ในปี 2523 โดยใช้ชื่อเรื่องว่า “เสียวสวาด” ซึ่งพระอริยานุวัตร (2523 : คำนำ) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เสียวสวาด มาจากคำว่า เฉลียวฉลาด หมายถึง ความรู้เชี่ยวชาญในวิทยาการที่เชื่อถือได้ โดยพระอริยานุวัตรไม่เพียงมองตัวเอกของเรื่องที่มีความฉลาดเท่านั้น แต่ยังมองว่า เนื้อหาสาระชวนให้ผู้อ่านเกิดปัญญาเฉลียวฉลาดตามไปด้วย หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นปรัชญา ทั้งนี้เพราะมีอรรถรสที่ลึกซึ้งมาก ไม่มีวรรณกรรมแห่งใดที่บูรพาจารย์แต่งไว้ทัดเทียมเสียวสวาด (พระอริยานุวัตร อ้างจาก ระวีวรรณ อินทร์แหยม, 2524 : 16)

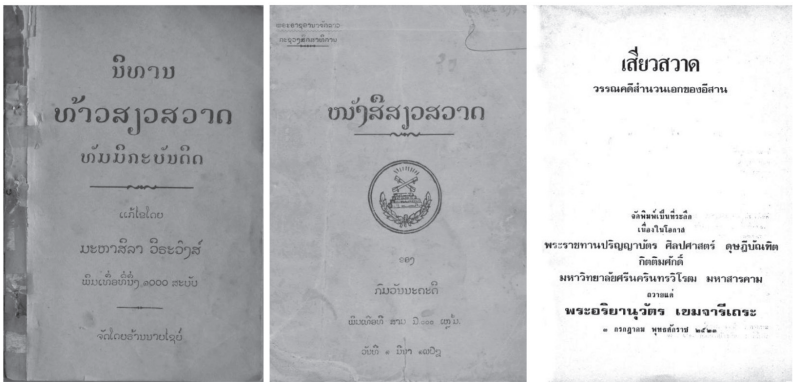

ภาพประกอบที่ 9 หนังสือเสียวสวาด ฉบับสิลา วีระวงส์ (ภาพจาก ฐานข้อมูลคัมภีร์ใบลานพับสาและเอกสารอักษรตระกูลไท)

ภาพประกอบที่ 10 หนังสือเสียวสวาด ฉบับกรมวรรณคดี

ภาพประกอบที่ 11 เสียวสวาด ฉบับพระอริยานุวัตร

2. เสียวสวาสดิ์

นอกจากการปริวรรตวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดแล้วยังพบว่าการคัดลอกและการแต่งใหม่ให้เป็นสำนวนร้อยกรองโดยนำโครงเรื่องมาจากร้อยแก้ว ทำให้เห็นร่องรอยการตีความชื่อวรรณกรรมได้ ดังพบว่ามีเอกสารใบลานเขียนเป็น ꪎꪕꪮꪎꪮꪮꪎꪖ์ / สยวสวาสดิ์/-เสียวสวาสดิ์ (ท้าวเสียวสวาสะดี, 2495 : 3/4) ซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรของพุทธบัณฑิตสภาจันทบุรี (ใช้ระหว่าง พ.ศ. 2472-2491) หลังจากมีพระราชโองการเลขที่ 10 ประกาศให้มีการใช้อักษรลาวเพียง 27 ตัว แต่การใช้อักขรวิธีดังกล่าวน่าจะใช้อย่างไม่เป็นเอกภาพทั่วประเทศ เพราะเอกสารใบลานจารเมื่อ พ.ศ. 2495 ยังพบว่ามีการจารด้วยอักษรของพุทธบัณฑิตสภาจันทบุรีอยู่ พบว่ามีการใช้ พยัญชนะ ศ และ ฉ ในคำว่า ꪖ์ꪎꪊꪮ / ศลีฉลยว/- ศรีเฉลียว (ท้าวเสียวสวาสะดี, 2495 : 3/3) นอกจากนี้พบการเขียนชื่อวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดของไทย 2 เล่ม คือ งานของขุนพรหมประศาสน์ และงานพิมพ์ของวัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ มีการใช้คำว่า เสียวสวาสดิ์ เป็นชื่อวรรณกรรม

การใช้คำว่า เสียวสวาสดิ์ โดยที่ไม่ได้แปลงคำว่า “เสียว” ให้เป็น “เฉลียว” แสดงให้เห็นว่า การผลิตซ้ำนั้น ไม่ได้แก้ไขดัดแปลงที่เสียงของคำจากเสียวเป็นเสลียว แต่ดัดแปลงที่รูปหรือรากคำ โดยแปลงเฉพาะคำว่า “สวาด” ให้เป็น “สวาสดิ์” แสดงว่าผู้ผลิตซ้ำมีแนวคิดว่า คำว่า “สวาด” มาจากคำว่า “สวสฺติ”

อย่างไรก็ตาม การเขียนวรรณกรรมในช่วงดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะการตีความหรือเพื่อเป็นการเลี่ยงศัพท์ที่อาจจะส่งผลให้คนเข้าใจผิดก็ได้ ทั้งนี้การพิมพ์วรรณกรรมเรื่องเสียวสวาสดิ์ของวัดมหาธาตุ ได้ตัดข้อความบางตอนออกไป โดยให้เหตุผลว่า “เพื่อให้เหมาะแก่เหตุปัจจัย” (พระพิมลธรรม, 2525 : คำนำ) จึงอาจจะเป็น 2 เหตุผล คือ เพื่อให้เหมาะแก่เหตุปัจจัย อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือเลี่ยงข้อครหา และผู้รวบรวมอาจจะตีความว่าเป็นเรื่องของคนเฉลียวฉลาด เป็นคำพูดที่เฉลียวฉลาดจนทำให้เกิดสวัสดิมงคลแก่ชีวิต จึงใช้ชื่อว่า เสียวสวาสดิ์

ภาพประกอบที่ 12 เสียวสวาสดิ์ งานของขุนพรหมประศาสน์

ภาพประกอบที่ 13 เสียวสวาสดิ์ จัดพิมพ์โดยวัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ

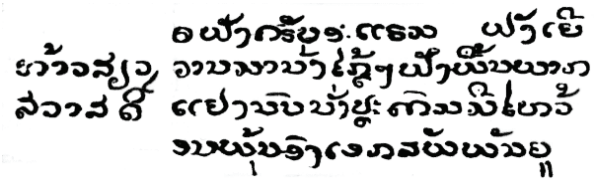

ภาพประกอบที่ 14 ท้าวเสียวสวาสดิ์ (ท้าวเสียวสวาสะดี, 2495 : 1/1) เขียนไว้ด้านซ้ายของหน้าลานที่ 1

3. เสียวสวาดคัทธนาม

พบว่ามีวรรณกรรมที่ขึ้นต้นว่าเสียวสวาดอีกเรื่องหนึ่ง คือ คัทธนาม โดยบางฉบับเขียนเป็น เสียวสวาดคัทธนาม ซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมล้านนาเรื่องคัทธนาม แต่เมื่อมีการคัดลอกเข้าสู่ล้านช้าง ใช้ชื่อเรื่องว่า เสียวสวาดคัทธนาม เหตุผลที่มีชื่อว่าเสียวสวาดคัทธนาม น่าจะเกิดขึ้นจากข้อความในลานที่ 1 มีข้อความว่า “นำมาแต่ปัญญาประหญาเสียวสวาดองอาจในโลกทั้ง 3” ซึ่งประหญาที่องอาจในโลกทั้งสาม น่าจะหมายถึงธรรมะ ที่ได้ตรัสรู้และนำมาสอนชาวโลกให้รับรู้และปฏิบัติตาม ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 7 : เปรียบเทียบคัทธนามล้านนา-ล้านช้าง

คัทธนาม (ล้านนา)	เสียวสวาดคัทธนาม (ล้านช้าง)
॥ นโม ตสฺสตฺถุ । ลำดับธรรมเทศนาจายังโลกทีปบุคคละผู้เจ้าเนรมิต ปทฺธา (สัทธา)นำมาแต่ปัญญาประหญา***เสลียวสลาด***องอาจโลกทั้งหลายผู้มีประหญาเพิงรู้ ดั่งจักวิสัชนาจาสืบไปภายหน้านี้เทอญ (คัทธนาม, 2418 : ผูกที่ 1/1/1)	॥ ม ॥ นโมตสฺสตฺถุ ॥ ลำดับธรรมเทศนาจายังโลกทีปผูกต้นอันเจ้ามโนมัติศรัทธาแลนำมาแต่ปัญญาประหญา***เสียวสวาด***องอาจในโลกทั้ง 3 ผู้มีประหญาเพิงรู้ดังจักวิสัชนาจาสืบ ๆ ไป ภายหน้านี้ก่อนเท่าวันเทอญ (เสียวสวาดคัทธนาม 1. 2403 : ผูกที่ 1/1/1)

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการนำคำว่า เสียวสวาด มาประกอบเป็นชื่อเรื่องคัทธนาม ก็มีการเขียนที่แตกต่างกันไปซึ่ง ในลานที่ 1 ของคัทธนามฉบับล้านนา เขียนคำว่า /สฺลฺยวสฺลาส/-เสลียวสลาด (คัทธนาม, 2418 : ผูกที่1/1/1) เมื่อมีการนำมาเขียนในรูปอักษรธรรมล้านช้างมีรูปเป็น /สฺยฺวสฺรวาฑ/-เสียวสวาด (เสียวสวาดคัทธนาม 1, 2403 : ผูกที่1/1/1) และ /สฺยฺวสฺวาฑ/-เสียวสวาด (เสียวสวาดคัทธนาม 2, 2450 : ผูกที่1/1/1)

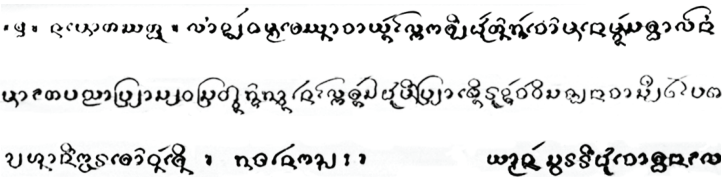

ภาพประกอบที่ 15 ข้อความในลานที่ 1 เสียวสวาดคัทธนาม 1 (2403 : ผูกที่ 1/1/1-2)

นอกจากนี้ยังพบว่าเสียวสวาดคัทธนามในบางผูก มีการสลับที่ระหว่างเสลียวสวาด กับ คัทธนาม เป็น เสียวสวาดคัทธนามและคัทธนามเสียวสวาด และพบว่าสวาด ผู้จารสามารถใช้อักษร ช เขียนแทนอักษร ส เป็นเสียวชวาดได้ (ภาพประกอบที่ 19) ดังภาพต่อไปนี้

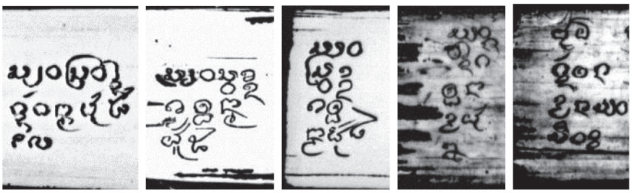

ภาพประกอบที่ 16 เสียวสวาทคัทธนาม 1 (2403 : ผูก 5/1)
ภาพประกอบที่ 17 เสียวสวาดคัทธนาม 2 (2450 : ผูก 5/1)
ภาพประกอบที่ 18 เสียวสวาทคัทธนาม 3 (2421 : ผูก 4/1)
ภาพประกอบที่ 19 คัทธนามเสียวสวาด (ม.ป.ป. : ผูก 8/1)
ภาพประกอบที่ 20 คัทธนามเสียวสวาด (ม.ป.ป. : ผูก 6/1)

4. เสลียวสลาด

นอกจากเสียวสวาด ที่เป็นชื่อของวรรณกรรมแล้ว ในการสืบทอดวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด ซึ่งอาจจะเป็นการคัดลอกหรือแต่งขึ้นใหม่จากโครงเรื่องเดิม แต่แต่งร้อยแก้วเป็นร้อยกรอง บางครั้งผู้แต่งและผู้จารก็มีนัยที่สื่อว่าเรื่องดังกล่าวคือเรื่องเสลียวสลาด อย่างเช่น ลำเสียวสวาด ฉบับวัดสีบุญเรือง ในผูกที่ 1 เขียนชื่อวรรณกรรมไว้ด้านซ้ายของลานที่ 1 ว่า “อันนี้ลำเสลียวสวาดคำกลอน” (ภาพประกอบที่ 21) แต่ผูกที่ 2 เขียนชื่อเรื่องเป็นเสียวสวาด ซึ่งผู้จารก็ทราบว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเสลียวสลาด เพียงแต่ขนบการตั้งชื่อเรื่องหรือชื่อเรื่องเป็นที่รับรู้กัน คือ เสียวสวาด นอกจากนี้เนื้อหาตอนเปิดเรื่อง ก็กล่าวย้ำว่าเป็นเรื่องเสลียวสลาด ดังอักษรจารว่า ꪱꪹꪉꪒꪫꪀꪫꪒꪱꪫꪀꪫꪒꪱꪫꪀꪫꪒꪱ

สรุป

การศึกษาเรื่องเสียวสวาดโดยการสืบค้นด้านรูปคำ และความหมายจากเอกสารใบลาน ทำให้เกิดข้อค้นพบดังต่อไปนี้

คำว่า เสียว มีความหมาย 2 นัย คือ 1) เป็นชื่อของต้นไม้ ซึ่งอาจจะไม่ได้กร่อนหรือแปลงจากคำใด ๆ อาจจะเป็นคำเรียกชื่อต้นไม้ที่เป็นคำมรดก และ 2) มาจากคำว่า เสลียว โดยเกิดจากการสูญเสียง อะ ในพยางค์แรก และสูญเสียง ล ในพยางค์หลัง ซึ่งพบว่ามีการใช้ทั้งคำว่า เสียว และ เสลียว ในต้นฉบับเอกสารใบลาน ทั้งสองคำหมายถึง ฉลาด แต่คำนี้เมื่อนำมาใช้ในชุมชนลาวและชุมชนอีสาน ยังไม่พบว่ามีการใช้เป็นคำเดี่ยว โดยไม่ประสมกับคำอื่น ในความหมายว่า ฉลาด แต่พบการใช้ประสมกับคำว่า ศรี และโฉม ซึ่งมีนัยถึงความงดงามทางร่างกาย

คำว่า สวาด อาจจะออกเสียงควบกล้ำเป็น สวาด หรือออกเสียงแยกชัดเจนเป็น สะ-หวาด หรืออาจจะออกเสียงเป็น สวด รวมถึงอาจจะกลายเสียงเป็น ชวด ได้ มีความหมายว่า 1) เสน่หา อารมณ์ใคร่ 2) ปัญญาญาณ ฉลาด 3) ซัดไป 4) สาธยาย 5) จำนวนมาก เกิน พ้น

คำว่า เสียวสวาด ในฐานะเป็นคำที่ปรากฏทั่วไป อาจจะตีความได้หลายความหมาย คือ 1) ต้นไม้ชนิดหนึ่ง(ต้นเสียว)ที่ขึ้นเป็นจำนวนมาก 2) บุคคลที่มีรูปร่างงดงามและฉลาด 3) บุคคลที่มีรูปร่างงดงามและน่ารักใคร่เสน่หา 4) ชื่อวรรณกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมล้านนาเรื่อง เสลียวสลาด และ 5) ชื่อตัวละครในวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด คือ ท้าวเสียวสวาด

คำว่า เสียวสวาด ในฐานะชื่อวรรณกรรม เป็นการรับมาจากวรรณกรรมเรื่องเสลียวสลาดของล้านนา โดยเป็นการเลือกใช้คำว่า เสียวสวาด เป็นชื่อวรรณกรรม เมื่อมีการปริวรรตและมีการคัดลอกโดยใช้อักษรไทยและอักษรลาวสมัยใหม่ มีการตีความและเขียนชื่อเรื่องเป็น เสียวสวาด เสียวสวาสดิ์ และเสลียวสลาด รวมถึงนำไปประกอบเป็นชื่อวรรณกรรมเรื่องคัทธนาม โดยประกอบเข้าด้านหน้าเป็น เสียวสวาดคัทธนาม และประกอบด้านหลังเป็น คัทธนามเสียวสวาด ชื่อวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด พ้องกับคำภาษาไทยมาตรฐาน คำว่า เฉลียวฉลาด แต่คำว่า เสลียว ในวรรณกรรม อาจจะไม่ได้หมายถึงความมีไหวพริบปฏิภาณก็ได้ เพราะว่าพี่ชายของเสียวสวาด คือ สีเสลียว นั้น ในตัวบทไม่ได้กล่าวถึงความเป็นเลิศทางสติปัญญาใด ๆ และไม่ได้แสดงถึงลักษณะความงดงามทางร่างกายใด ๆ เช่นกัน ดังนั้น เสียวสวาด อาจจะหมายถึงคำที่บอกคุณลักษณะของตัวเอก

ของเรื่อง 2 ลักษณะ คือ สีเสลียว หมายถึง มีความงดงามทางร่างกาย และเสียวสวาด หมายถึง มีร่างกายที่งดงามและมีความปราดเปรื่องก็ได้

การสืบค้นด้านรูปคำและความหมาย ทำให้เห็นว่าการเขียนคำว่าเสียวสวาด มีระบบการเขียนด้วยอักษรท้องถิ่นที่หลากหลาย และคำว่า เสียวสวาด มีหลายความหมาย เช่นเดียวกัน เมื่อมีการบันทึกเสียงคำว่าเสียวสวาดด้วยอักษรไทยและอักษรลาวปัจจุบัน อาจจะทำให้มีความหมายคลาดเคลื่อนเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาสืบค้นรูปคำและความหมายครั้งนี้ทำให้พบความหมายของคำว่าเสียวสวาดมากขึ้น ทั้งนี้ความหมายของคำที่เพิ่มขึ้นนี้จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ชื่อภูมิสถาน วรรณกรรม ชื่อบุคคล และสร้างความเข้าใจอันดีแก่ผู้คนในท้องถิ่นรวมถึงสามารถอธิบายให้บุคคลที่อยู่ต่างวัฒนธรรมให้เข้าใจได้

เอกสารอ้างอิง

เอกสารต้นฉบับใบลาน

กาพย์พระมุนี. จารเมื่อ พ.ศ. 2475. ฉบับพ่อลี วงศ์ภักดี บ้านงูเหลือม ตำบลดงแดง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 52 หน้าลาน.

ขุนทึง. จารเมื่อ พ.ศ. 2465. ฉบับวัดศรีษะเกษวราราม บ้านโนนค้อ ตำบลนาทัน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 229 หน้าลาน.

ขุนบรม. จารเมื่อ จ.ศ. 1262 (พ.ศ. 2443). วัดบ้านกอก ตำบลดงแดง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 3 ผูก 114 หน้าลาน.

คัทธนาม. จารเมื่อ จ.ศ. 1237 (พ.ศ. 2418). วัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. อักษรธรรมล้านนา. จำนวน 195 ใบ. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://lannamanuscripts.net

คัทธนามเสียวสวาด. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดพุทธบาทโพนฆ้อง เมืองนาชายทอง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 9 ผูก 227 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01050414051_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

จันทพาณิชย์. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดโพธิ์แท่นโบราณาราม เมืองบ่อแตน แขวงไชยบุรี สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 27 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 08050114142_04. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

เฉลียวฉลาด. จารเมื่อ จ.ศ. 1231 (พ.ศ. 2412). บ้านเอื้อม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. อักษรธรรมเหนือ. จำนวน 9 ผูก 379 หน้าลาน. เลขรหัส 110.259.009

ลป040800300. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ ฐานข้อมูลไมโครฟิล์มเอกสารล้านนา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เชตพน 1. จารเมื่อ พ.ศ.2441. ฉบับวัดสุปัฏนารามวรวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 222 หน้าลาน.

เชตพน 2. จารเมื่อ พ.ศ. 2463. ฉบับวัดศรีเมืองคุณ บ้านเชียงพัง ตำบลนากว้าง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. อักษรธรรม. จำนวน 4 ผูก 148 หน้าลาน.

ไตรภูมิ. จารเมื่อ พ.ศ. 2427. ฉบับของนายสุทธี สุริยหาญ บ้านหนองเม็ก ตำบลหนองผือ อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 104 หน้าลาน.

ท้าวเสียวสวาสะดี. จารเมื่อ พ.ศ. 2495. วัดสมสะอาด เมืองไชพูทอง แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 107 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 13141017003_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ท้าวลินทอง. จารเมื่อ จ.ศ. 1259 (พ.ศ.2440). วัดชาตกทานวันมิโก เมืองจำพอน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 182 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 13090217011_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ปลาแดกปลาสมอ 1. จารเมื่อ พ.ศ. 2438. วัดโพธิ์ชัยดินจี่ บ้านดินจี่ ตำบลดินจี่ อำเภอม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. อักษรไทยน้อย. จำนวน 96 ลาน 192 หน้าลาน.

ปลาแดกปลาสมอ 2. จารเมื่อ พ.ศ. 2466. วัดสีบุญเรือง เมืองบกหวาน แขวงคำม่วน สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย.จำนวน 1 ผูก 159 หน้าลาน.เลขรหัส PLMP : 12030117015_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ปลาแดกปลาสมอ 3. จารเมื่อ พ.ศ. 2443. วัดสีชมชื่น เมืองไชทานี นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 176 ลาน. เลขรหัส PLMP : 01060717022_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ปัญญาบารมี. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดวิททะยาราม เมืองโขง แขวงจำปาศักดิ์ สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 29 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 16100213030_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

พระพุทธทำนวย. ไม่ปรากฏปีที่จาร. ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เมืองจันทบุรี นครหลวงเวียงจันทน์. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 12 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01012913039_03. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

พุทธทำนวาย. ไม่ปรากฏปีที่จาร. ฉบับวัดธาตุนาใหญ่ ตำบลนาใหญ่ อำเภอสุวรรณภูมิ

จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 34 หน้าลาน.

พื้นสินไช. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดจอมแจ้ง เมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 358 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 08040217019_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

มัทรีบั้นปลาย. จารเมื่อ พ.ศ. 2525. ฉบับวัดท่างอย ตำบลบุ่งหวาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. จำนวน 1 ผูก 116 หน้าลาน.

ลินทอง 1. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดศรีบุญเรือง บ้านนาสิงห์ ตำบลนาสิงห์ อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ. อักษรไทยน้อย. จำนวน 122 ลาน 243 หน้าลาน.

ลินทอง 2. จารเมื่อ พ.ศ. 2468. วัดโพธิ์ตากแสงทอง เมืองเซบั้งไฟ แขวงคำม่วน สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย.จำนวน 1 ผูก 157 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 12080217006_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ลีกเสียวสาด. จารเมื่อ จ.ศ. 1325 (พ.ศ. 2506) บ้านสิริเฮือง เมืองสิง แขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว. กระดาษสา. อักษรลิกไทเหนือ. จำนวน 1 ผูก 371 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 03020717002_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ลำเสียวสวาด 1. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดปฐมโพธิ์ศรี เมืองปากงึ่ม นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 10 ผูก 280 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01090117033_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

ลำเสียวสวาด 2. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดสีบุญเรือง เมืองไชภูทอง แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 2 ผูก 81 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 13140217005_03. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สองฆ้อง สองกลอง แลสองผ้าน้ำฝน สองเสตตะสัตร สองต้นกาลพฤกษ์. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดชมพู ตำบลหนองหิน อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 40 หน้าลาน.

สองข้าวสาก. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดเมืองสรวงใหญ่ ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 10 หน้าลาน.

สลองกรรม. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดเมืองสรวงใหญ่ ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 11 หน้าลาน.

สลองหีบ. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดเมืองสรวงใหญ่ ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัด

ร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 12 หน้าลาน.

สินไช 1. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดสิทธิเดชไชยภูมิ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 328 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 13080217008_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สินไช 2. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดกุดสะพังโพธิ์ศรี เมืองอาดสะพอน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 681 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 13131117008_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สินไช 3. จารเมื่อ พ.ศ. 2482. วัดประชานิยมวราวาส เมืองไชทานี นครหลวงเวียงจันทน์. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 325 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01060117044_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สินไช 4. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดจอมแจ้ง เมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 358 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 08040217019_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สินไช 5. จารเมื่อ พ.ศ.2480. วัดปฐมโพธิ์ศรี เมืองปากงึ่ม นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 439 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01061117056_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

สินไช 6. ไม่ปรากฏปีที่จาร. หอสมุดแห่งชาติ เมืองจันทบุรี นครเวียงจันทน์ สปป.ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 475 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01012917031_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

โสกผู้ญิงดีฮ้าย. ไม่ปรากฏปีที่จาร. ฉบับของแม่บัวมี สุคำภา บ้านนาทาม ตำบลนากว้าง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 36 หน้าลาน.

เสียวสวาดคัทธนาม 1. จารเมื่อ จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403). วัดใหม่สุวรรณภูมาราม เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 10 ผูก 261 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 06011417003_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

เสียวสวาดคัทธนาม 2. จารเมื่อ จ.ศ. 1269 (พ.ศ.2450). วัดเชียงม่วน เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 10 ผูก 250 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 06011017135_01. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

เสียวสวาทคัทธนาม 3. จารเมื่อ พ.ศ. 2421. วัดใหม่สุวรรณภูมาราม เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 3 ผูก 75 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 06011417004_01. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

เสียวสวาด 1. จารเมื่อ จ.ศ.1251 (พ.ศ.2432). วัดโพธิ์สีตาก เมืองปากแบง แขวงอุดมชัย สปป.ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 10 ผูก 203 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 04070317047_02. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

เสียวสวาด 2. จารเมื่อ ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502). วัดวิสุทธาราม เมืองไชทานี นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว. อักษรธรรม. จำนวน 10 ผูก 231 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01060217034_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

หนังสือสินไชย. ไม่ปรากฏปีที่จาร. หอสมุดแห่งชาติ เมืองจันทบุรี นครเวียงจันทน์ สปป. ลาว. อักษรไทยน้อย. จำนวน 1 ผูก 475 หน้าลาน. เลขรหัส PLMP : 01012917030_00. เข้าถึงข้อมูลได้ที่ http://www.laomanuscripts.net

หัวใจสูดมนต์ ธรณีสารหลวง ยันต์ ยันต์คาถา. ไม่ปรากฏปีที่จาร. วัดชมพู ตำบลหนองหิน อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. อักษรธรรม. จำนวน 1 ผูก 66 หน้าลาน.

เอกสารภาษาไทย

ขุนพรมประศาสน์. (2510). **เสียวสวาสดิ์คำกลอน**. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.

ชมรมวรรณกรรมอีสาน. (2527). **ท้าวลินทอง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.

ประภาส สุระเสน. (2531). **มหาชาติสำนวนอีสาน**. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ.

ปราณี กุลละวณิชย์. (2547). “หน่วยที่ 14 การเปลี่ยนแปลงของภาษา.” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15**. พิมพ์ครั้งที่ 11. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรีชา พิณทอง. (2532). **สารานุกรมอีสาน-ไทย-อังกฤษ**. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.

พระปริยัติวราลังการ (คำแดง วชิรปญฺโญ). (2542). **ลำมหาชาติหรือมหาเวสสันดรชาดกอีสาน สำนวนจังหวัดอุบลราชธานี เรียบเรียงปริวัติจากอักษรธรรมเป็นอักษรไทย**. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต.

พระพิมลธรรม. (2525). **วรรณคดีอีสาน เรื่องเสียวสวาสดิ์**. กรุงเทพฯ : บริษัท ประยูรวงศ์ จำกัด.

พระยาอนุมานราชธน. (2522). **นิรุกติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

พระอริยานุวัตร. (2523). **เสียวสวาด**. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์.

พิทูร มลิวัลย์. (2511). **ขุนทึง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์.

_____. (2512). **พระเชตพน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี่ยงเซียงจงเจริญ.

_____. (2532). **ลำพระเวส - เทศน์มหาชาติ หรือ มหาเวสสันตรชาดกภาคอีสาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ระวีวรรณ อินทร์แหยม. (2524). **เสียวสวาด : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

_____. (2548). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน เรื่อง ท้าวฮุ่ง หรือท้าวเจือง เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

_____. (2551). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน เรื่อง ท้าวฮุ่ง หรือท้าวเจือง เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

เอกสารภาษาลาว

ภ์มอันนะดะดิ. (2511). ซ้ังสิสงอสอาด. องงจัน : ภ์มอันนะดะดิ.

_____. (2509). ซ้ังสิน์ทานท้าอลินทอง. องงจัน : ภ์มอันนะดะดิ.

ด่าดดเพง ดาดตะอ์ง. (2536). ฃนท้งฃนเท้อง. องงจัน : สะถาบันค้นคว้าอัดทะนะท่าดละสัง์มสาด ภะฉองถะดเซงฮ่าอดละอัดทะนะท่า.

ทองด่า อ่อนมะนิสอน. (2551). อัดจะนานุภ์มพาสาลาอ, พ์มค้ังท้ี ll. องงจัน : ห้สะซมุดดเห่งฉาด.

เว็บไซต์

สุดารัตน์ หอมหวล. **เสียวใหญ่**. http://www.phargarden.com/main.php?action=viewpage&pid=295. (9 พฤศจิกายน 2559).